

Artur Lewandowski

Nietzsche i niebezpieczeństwa romantyzmu

W trakcie wystąpienia chciałbym podjąć się pokazania unikalności i całościowego charakteru Nietzscheańskiej krytyki i diagnozy romantyzmu, porównując ją pokrótce z krytycznymi analizami Goethego, Heinego, Schillera, Hegla i Kierkegaarda, by wykazać, że refleksja Nietzschego zawiera (*implicite* bądź *explicite*) wszystkie z wyżej wymienionych elementów różnorodnych krytyk romantyzmu. Jednakże utrwalona przez Nietzschego w perspektywie teorii sił analiza owej „choroby stulecia” wykracza poza nie i nie pozwala zredukować się do własnych elementów składowych. To byłby pierwszy etap rozważań. W dalszym planie chciałbym, odwołując się do fenomenu opisywanego przez Nietzschego jako „późny romantyzm” (Schopenhauer, Wagner i dekadencja francuska) wykazać, że choć krytyczna diagnoza Nietzschego nie koncentruje się na wczesnym romantyzmie jenajskim, mającym afirmatywny charakter, to dotyka konsekwencji tego modelu subiektywności, który wypracowany został właśnie w obrębie idealizmu niemieckiego (Fichte) i artystycznie zinterpretowanym przez Schlegla, Novalisa, Tiecka, Wackenrodera etc. Celem byłaby próba ostatecznego prześledzenia ambiwalentnej postawy Nietzschego wobec zagrożeń romantyzmu i na przekór usiłowaniom „przewycięzenia” dekadencjonalnej mistyfikacji i słabości, ugrzęźnięcia w problematyce wznieconej właśnie przez romantyzm jenajski (ironia Schlegla a perspektywizm Nietzschego, humor, fragmentaryczność i interpretacja, rola artysty i sztuki jako twórcy wartości, próba odnalezienia nieskończoności w świecie stawania się, konieczność „nowej mitologii”, sceptycyzm, pesymizm romantyczny a pesymizm dionizyjski, natura a dionizyjski chaos). Z uwagi na zamiar syntetycznego ujęcia tego bezbrzeżnego tematu, jakim jest stosunek Nietzschego do tradycji romantycznej, celem moim byłoby ukazanie wielości tropów i sygnalizowanie złożoności problemów, nie zaś wyczerpująca analiza tematu. Dlatego kwestie szczegółowe poruszone mogłyby zostać w dyskusjach po wystąpieniu.